

Beelden maken leert beelden lezen

Over het Kinderfilmfestival

Door: Marcel van Herpen

"Ik heb streepjes gezet om de dagen tot de première af te tellen", verzuchtte een leerling bij binnenkomst in de filmzaal in Bernheze. Daar lag de rode loper uit en flitsten de fotocamera's doorlopend bij het ontvangst van de leerlingen die aan het 'Eerste Bernhezer Kinderfilmfestival' hebben deelgenomen. Met ruim 450 leerlingen, leerkrachten en ouders was de zaal propvol. Vol spanning keken ze uit naar de première van hun eigen korte film, vol aandacht keken ze naar de films van de andere scholen.

Van consument naar producent

In de leefomgeving van leerlingen van nu zijn media dominant aanwezig. De beschikbare middelen maken dat mogelijk; met een mobiele telefoon en toegang tot internet zijn bewegende beelden 24 uur per dag te bekijken. Met dezelfde middelen kunnen bewegende beelden geproduceerd worden en is een wereldwijd publiek bereikbaar. De leerlingen van nu zijn vooral als mediaconsument actief. Ze zien ongelofelijk veel mediaproducties op internet, televisie en in de klas. Ze zullen echter steeds vaker als producent van media-uitingen optreden door foto's en video-opnames op internet te plaatsen en die te delen met vrienden en een potentieel groot anoniem publiek.

Maken en lezen van filmbeelden

In het onderwijs is veel aandacht voor lezen en schrijven. We kennen het belang van het leren van vaardigheden en inzichten om teksten van anderen te begrijpen en het leren van vaardigheden om uit te drukken en te communiceren met teksten van eigen hand. Doordat kinderen leren schrijven, lezen ze teksten van anderen ook kritisch. Zo weten ze dat een auteur de tekst geschreven heeft en dat hij zich daarmee uit kan drukken en een bedoeling heeft. En dat stijl en vorm daarbij kunnen helpen.

Hoe anders ligt dat bij media-educatie. Weliswaar wordt in het huidige onderwijs meer en meer gebruik gemaakt van audiovisuele middelen, maar er is nauwelijks aandacht voor de vaardigheden die nodig zijn om betekenis te geven aan en het 'lezen' van bewegend beelden. Er is nog minder aandacht voor het inzicht en de vaardigheden om bewegende beelden te maken.

Als kinderen filmbeelden leren 'schrijven', zullen ze die ervaring en kennis gebruiken om filmbeelden van anderen te 'lezen'. Met andere woorden: als kinderen zelf met filmbeelden gaan vertellen, zijn ze beter toegerust om de overvloed van bewegende beelden te lezen en op waarde te schatten. Dan kunnen ze op zoek naar de wijze waarop en de reden waarom filmmakers zich met bewegend beeld uitdrukken. En wat voor film geldt, is ook van toepassing op wat op televisie en internet te zien is.

Filmverhalen bedenken en films maken

Vandaar dat binnen onderwijsinstellingen gezocht wordt naar projecten zoals het Kinderfilmfestival. Het concept van het Kinderfilmfestival is gebaseerd op twee pijlers. Allereerst komt binnen het domein van *media-educatie* het onderdeel *filmeducatie* aan de orde. Kinderen leren veel over het bedenken en maken van een film en over het betekenis geven aan filmbeelden. De tweede pijler is de opvatting dat film een kunstvorm is: een middel dat filmmakers gebruiken om zich uit te drukken. Het project start dan ook met het bekijken en bespreken van *Jacco's Film* van Daan Bakker (Nederlandse film en televisieacademie, 2009). De opdrachten die de leerlingen in het werkboek maken, leiden stapsgewijs tot een plan voor een korte speelfilm. Dat plan wordt gepitcht en de klas kiest het beste voorstel. De leerling die de pitch wint stelt de filmploeg samen die minimaal bestaat uit een regisseur en acteurs.

Het opnemen van een film stelt nogal wat eisen. Vandaar dat in dit project een regisserend cameraman naar school komt om in een halve dag de opnames te maken. Deze professional monteert de opnames ook en toont het resultaat

Leerkracht

“Als je leerlingen over 10 jaar vraagt naar een herinnering aan hun basisschool, zullen ze allemaal deze dag en dit project noemen.”

via Vimeo. De feedback van de leerlingen wordt verwerkt in de montage en daarmee is de film klaar. In hetzelfde dagdeel komt een tweede cameraploeg naar school met een ‘Achterwerk in de kast’ opstelling. De leerlingen die niet meewerken aan de film, presenteren daar hun filmplannen.

Een filmfestival met veel winnaars

De rijke opbrengst resulteert in een centrale vertoning voor alle deelnemende groepen. De spanning is dan te snijden. Natuurlijk is de première van de eigen film spannend. Maar dat geldt ook voor de vertoning van de andere films. Het filmfestival kent geen winnaar, of liever: alleen maar winnaars. Alle makers krijgen een juryrapport mee voor in de klas. En natuurlijk een dvd met daarop alle resultaten van de school. De positieve reacties van leerlingen, leerkrachten en ouders op de avond van de première waren overduidelijk. Vooral omdat ze gretig de mogelijkheid aangegrepen hebben om ook eens die andere rol op zich te nemen. In de communicatie met audiovisuele middelen waren ze nu niet eens alleen mediaconsument, maar ook mediaproductent: bedenkers en makers van filmbeelden.

Een van de jongste filmmakers is zwaar dyslectisch en heeft moeite met begrijpend lezen en zich uitdrukken via taal. Hij bedacht een van de sterkste filmverhalen en had de film helemaal in zijn hoofd. Hij wist precies wat hij wilde. Blijkbaar is het filmbeeld voor hem een veel beter medium om zich uit te drukken. En zit daar zijn talent.

Frans van Lokven

Programmamaker en Audiovisueel docent

Marcel van Herpen

Projectleider 'Duurzaam Opvoeden en Ontwikkelen'

Bernhezer Kinderfilmfestival

13 klassen van 13 scholen PO en VO
350 leerlingen

Organisatie:

Dian Langenhuijzen, Cube Bernheze
www.cubebernheze.nl

Concept en uitvoering:

Kijkwijzer/Frans van Lokven

Resultaten:

<http://vimeo.com/album/1813194>

Informatie:

Frans van Lokven, kijkwijzer@home.nl

Leerkracht

"Het mooiste aan de voorbereiding was toen ons klasgenootje hoorde dat zijn script was gekozen om te filmen. Hij was eerst heel blij en moest toen heel hard huilen van blijdschap en bijna de hele klas deed mee."

Leerling

"Het leukste vond ik om in de camera te kijken, omdat je dan glinsters ziet."

Leerling

"Wat ik het spannendste en leukste vond? Die flitsten van de camera's op de rode loper, dat maakt je toch wel heel speciaal en het kijken naar de andere filmpjes!"

Leerling

"De filmpjes waren allemaal zo spannend en leuk, maar een uur is écht te kort!"

Leerkracht

"Ik wist niet dat het zoveel werk was om een filmpje van 5 minuten te maken."